

Briselē, 7.12.2018.
COM(2018) 811 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Progress, kas panākts, īstenojot ES meža stratēģiju

"Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai"

Ievads: ES meža stratēģija

2013. gadā paziņojumā “Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai”¹ (“stratēģija”) tika noteikts jauns ES satvars ar mērķi koordinēt ar mežu saistītas rīcībpolitikas un nodrošināt to saskaņību, kā arī uzlabot mežu un uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības devumu ES mērķu sasniegšanā. Šīs stratēģijas galvenie principi ir meža ilgtspējīga apsaimniekošana, mežu daudzfunkcionālā nozīme, resursefektivitāte un globāla atbildība par mežiem.

Stratēģija paredz, ka Komisija, dalībvalstis un attiecīgās ieinteresētās personas sadarbojas, tiecoties panākt vienotu redzējumu un ar mežu saistīto rīcībpolitiku konsekventu plānošanu un īstenošanu. Tajā ir izvirzīti divi galvenie mērķi 2020. gadam: i) nodrošināt, ka visi meži Eiropas Savienībā tiek apsaimniekoti saskaņā ar ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principiem, un ii) pastiprināt ES centienus veicināt ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu un apturēt atmežošanu pasaules mērogā. Abi mērķi ir vērsti uz trim ilgtspējīgas attīstības dimensijām, un tādā veidā nodrošina holistisku pieeju meža apsaimniekošanai un politikai.

Stratēģija ir vērsta uz astoņām savstarpēji saistītām prioritārajām jomām, kas ietver galvenās rīcībpolitikas un aspektus, kuri ir relevanti meža apsaimniekošanai, uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai un sabiedrībai. Vairāki “stratēģiskie virzieni” katrā prioritārajā jomā sniedz norādes par to, kā Komisija vai dalībvalstis var vislabāk pievērsties prioritātēm.

Padome² un Eiropas Parlaments³, ko atbalstīja Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja⁴ un Reģionu komiteja⁵, stratēģiju novērtēja atzinīgi. Atsaucoties uz to pieprasījumiem, Komisija sadarbībā ar Pastāvīgo mežsaimniecības komiteju (*SFC*) un stratēģijā norādītajām ieinteresēto personu platformām izstrādāja daudzgadu īstenošanas plānu⁶ (Meža daudzgadu plāns), kurā noteica konkrētas darbības, aktorus un grafiku 2015.–2020. gadam.

Pārskatīšanas process

Stratēģiju bija plānots pārskatīt līdz 2018. gadam, lai novērtētu tās īstenošanā panākto progresu. Meža daudzgadu plānā, kurā bija minētas Komisijas darba prioritātes laikposmam līdz 2017. gadam, bija norādīts, ka šī pārskatīšana varētu palīdzēt noteikt 2018.–2020. gada

---

¹ COM(2013) 659.

² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/142685.pdf.

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2015-0109+0+DOC+PDF+V0//LV>.

⁴ OV C 451, 16.12.2014., 127.–133. lpp.

⁵ OV C 126, 26.4.2014., 3.–7. lpp.

⁶ SWD(2015) 164.

prioritātes. Turklāt Padome aicināja Komisiju ziņot Padomei par šīs pārskatīšanas konstatējumiem un iesniegt savus ieteikumus (..) līdz 2018. gadam.

Pārskatīšanā tika izmantoti dažādi informācijas avoti, to vidū oficiālo politikas izvērtējumu rezultāti, ES ziņojumi un publikācijas, un tos papildināja viens īpašs pētījums⁷.

Astoņās prioritārajās jomās panāktā progressa kopsavilkums

Līdz šim stratēģija ir atbalstījusi un virzījusi lielu skaitu Komisijas, dalībvalstu, publisko un privāto ieinteresēto personu pasākumu. Vairums Meža daudzgadu plānā paredzēto darbību visās astoņās prioritārajās jomās ir īstenotas, kā plānots: aptuveni 30 % ir pilnībā pabeigtas, dažas ir īstenotas daļēji, bet 45 % tiek īstenotas patlaban. Aptuveni 10 % darbību vēl nav sākti, un dažas ir aizkavējušās.

Turpinājumā apkopots progress sadalījumā pa prioritārajām jomām.

Atbalsts lauku un pilsētu kopienām

Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) lauku attīstības politika (LAP) joprojām ir svarīgākais avots, no kura līdzekļiem tiek piešķirts atbalsts ES mežu aizsardzībai un ilgtspējīgai apsaimniekošanai. 2014.–2020. gada plānošanas periodā mežsaimniecības pasākumi bija plānoti 24 dalībvalstīs, t. i., 90 % lauku attīstības programmu, un kopumā tiem bija atvēlēti 8,2 miljardi EUR no kopējiem publiskajiem izdevumiem. Četras dalībvalstis savām vajadzībām mežsaimniecības jomā izmantoja valsts atbalstu⁸.

Mežsaimniecības pasākumi palīdz dalībvalstīm atbalstīt mežu daudzfunkcionalitāti un ilgtspējīgu apsaimniekošanu, un tos var kombinēt ar citiem lauku attīstības pasākumiem (piemēram, konsultāciju pakalpojumiem, apmācību, ieguldījumiem, sadarbību), lai apmierinātu konkrētas reģionu vajadzības. Tie veicina mežu platības palielināšanos, jo tiek veikta apmežošana un ierīkotas un atjaunotas agromežsaimniecības sistēmas⁹. Citi pasākumi, kas veicina ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu, ir, piemēram, ugunsgrēku un dabas katastrofu profilakse (vairāk nekā 20 % plānoto izdevumu), atjaunošana pēc postījumiem, ar pielāgošanos klimata pārmaiņām saistītas investīcijas un vidisko vai ainavisko pakalpojumu sniegšana, kā arī kompensācija par *Natura 2000* un brīvprātīgajām saistībām. Turklāt lauku attīstības pasākumi veicina investīcijas, kuru nolūks ir uzlabot mežu un pirmsrūpnieciskās kokapstrādes ekonomisko vērtību.

---

⁷ Pētījums par ES meža stratēģijas īstenošanā panākto progresu.

⁸ Piemēram, Vācijā vairums federālo zemju piešķir atbalstu mežsaimniecībai, izmantojot lauku atbalsta programmas, bet trīs federālās zemes – izmantojot valsts atbalstu.

⁹ Apmežošanas mērķrādītājs: > 300 000 ha; agromežsaimniecības mērķrādītājs: > 80 000 ha.

Mežsaimniecības pasākumi ir paredzēti, lai veicinātu ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas devumu ES rīcībpolitisko mērķu sasniegšanā un vienlaikus dotu labumu uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai, atbalstītu lauku attīstību un veicinātu preču un pakalpojumu nodrošināšanu saskaņībā ar galvenajām vides un klimata rīcībpolitikām. To darbības joma pietiekamā mērā aptver galvenās sabiedrības un nozares vajadzības¹⁰.

Dažu pasākumu (piemēram, agromežsaimniecības, *Natura 2000*) ieviešana gaidītos rezultātus līdz šim nav sasniegusi. Papildu labās prakses apmaiņa un popularizēšana starp dalībvalstīm un dalībvalstīs varētu palīdzēt novērst potenciālos traucējošos faktorus, kuri bieži ir saistīti ar administratīvo slogu vai meža īpašumtiesību struktūru. Paredzot lielāku subsidiaritāti un elastību, priekšlikums par 2021.–2027. gada KLP¹¹ varētu pavērt dalībvalstīm jaunas iespējas izstrādāt pasākumus, kuri labāk atbilst vietējām vajadzībām un prioritātēm un kuru administratīvās procedūras ir vienkāršākas. Patlaban notiekošās 2014.–2020. gada valsts atbalsta noteikumu izvērtēšanas rezultāti tiks izmantoti valsts atbalsta pamatnostādņu pārskatīšanā.

Aizvien vairāk uzmanības jāpievērš mežu un koku mijiedarbībai ar pilsētu un piepilsētu teritorijām un izpratnei par to nozīmi šajās kopienās.

Uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības, bioenerģētikas un plašākas zaļās ekonomikas konkurētspējas un ilgtspējas veicināšana ES

ES uz koksnes resursiem balstītas nozares veic dažādu izejvielu un produktu ilgtspējīgu un resursefektīvu pārstrādi¹². Stratēģijai pievienotajā dokumentā “Plāns uz koksnes resursiem balstītai ES rūpniecībai” bija norādītas grūtības, ar kādām saskaras minētās nozares, un vajadzīgā rīcība¹³. 2015. gadā paplašinātajās minēto nozaru vērtības veidošanas ķēdēs fosilas izcelsmes materiālu aizstāšanas rezultātā tika atbalstīti 3,6 miljoni darbvieta un nodrošināts 640 miljardu EUR liels apgrozījums (pievienotā vērtība 200 miljardi EUR) zaļajā ekonomikā¹⁴. Lai sekmētu tālredzīgu uz koksnes resursiem balstītu rūpniecību, stratēģija atbalsta ilgtspējīgu un resursefektīvu meža biomasas mobilizēšanu un izmantošanu, bioekonomikas attīstību, piekļuvi iekšējiem un starptautiskajiem tirgiem un aktīvāku pētniecību un inovāciju.

---

¹⁰ *Evaluation of the forestry measures under Rural Development.*

¹¹ COM(2018) 392 final.

¹² Piemēram, būvniecības, telpu aprīkojuma, poligrāfijas, iepakojuma, higiēnas produktu, pārtikas piedevu un aizvien biežāk arī biobāzētu tekstiliju, ķīmikāliju, medikamentu, plastmasu, 3D drukas kompozītmateriālu un biodegvielas vajadzībām.

¹³ SWD(2013) 343.

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/index_lv.htm.

Konkurētspēju un ilgtspēju palīdz sekmēt nozariski pētījumi, kuru vidū jāmin pētījums par koksnes pieejamību un starptautisko konkurētspēju¹⁵; uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības jomā pieņemto ES tiesību aktu kumulatīvo izmaksu novērtējums¹⁶; mēbeļu tirgus¹⁷ un koksnes izmantošanas pēc kaskādes principa¹⁸ vajadzībām savāktās patērētāju informācijas analīze (kā ieguldījums Rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku¹⁹ un labākās prakses vadlīnijās²⁰). Dažas dalībvalstis atbalsta darbības, kas veicina uz koksnes resursiem balstītu produktu iekšzemes tirgus (piemēram, būvniecībā) izaugsmi. Vienlaikus ES ir sākusī Prasmju plāna iniciatīvu²¹ būvniecībai un uz koksnes resursiem balstītām nozarēm.

Starptautiskā mērogā ir panākts progress divpusējos tirdzniecības nolīgumos, piemēram, nolīgumā ar Kanādu un Japānu attiecīgajās nozarēs un nolīgumā ar Ukrainu ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas veicināšanas jomā²².

Būtisks progress panākts ES Septītajā pētniecības pamatprogrammā²³ un pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”²⁴, un to veicinājusi arī EIP izejvielu jomā²⁵. Uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības tehnoloģiju platforma²⁶ ļauj īstenot pastiprinātu sadarbību inovāciju jomā. Publiskā un privātā sektora partnerības biobāzētu produktu jomā²⁷ palīdz tos komercializēt dažādiem lietojumiem, piemēram, jaunās šķiedru tehnoloģijās, biokompozītos, bioetanolā, biodīzeļdegvielā.

Atjaunojamo energoresursu direktīvas pārstrādātā redakcija²⁸, par kuru panākta vienošanās, ietver jaunus ilgtspējas kritērijus attiecībā uz meža biomasu, ko izmanto bioenerģijas ražošanā. Šie kritēriji un notiekošais darbs uz koksnes resursiem balstītu produktu ilgtspējas jomā balstās uz *SFC* darbu pie ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas kritērijiem un

---

¹⁵ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/10017/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>.

¹⁶ https://ec.europa.eu/growth/content/study-assessment-cumulative-cost-impact-specified-eu-legislation-and-policies-eu-forest-0_en.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7572/attachments/1/translations>.

¹⁸ https://ec.europa.eu/growth/content/study-optimised-cascading-use-wood-0_en.

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614>.

²⁰ Tiks publicētas līdz 2018. gada beigām.

²¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=en>.

²² ES un Ukrainas padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas ietvaros.

²³ https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm.

²⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>.

²⁵ https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/policy-strategy_en.

²⁶ <http://www.forestplatform.org/#/>.

²⁷ Biobāzētas rūpniecības kopuzņēmums, kas izveidots “Apvārsnis 2020” satvarā (<https://www.bbi-europe.eu/>).

²⁸ Skatīt 2018. gada jūnijā panākto provizorisko vienošanos:

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10308-2018-INIT/en/pdf>.

rādītājiem²⁹. Tiklīdz tie būs pilnībā izmantojami³⁰, tie veicinās ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu ES un ārpus tās.

Arī lauksaimniecības jomā izveidotās Eiropas inovācijas partnerības (EIP AGRI) mērķgrupa³¹ meklēja veidus, kā uzlabot ilgtspējīgu biomasas mobilizēšanu no ES mežiem. Pārskatītajai ES bioekonomikas stratēģijai³² būtu jāpalīdz ieviest inovācijas un izvērst meža biomasas izmantošanu, lai tādējādi aizstātu no neatjaunojamiem resursiem iegūtus materiālus un produktus, vienlaikus aizsargājot vidi un nodrošinot apriti.

Meži mainīga klimata apstākļos

Stratēģija atbalsta valsts politikas regulējumā ietilpstošas meža apsaimniekošanas prakses, kas, izmantojot ES fondus un labākās zināšanas, samazinātu emisijas, piesaistītu CO₂ un uzlabotu mežu noturību.

Ieviestie ES politikas instrumenti nodrošina to, ka meži palīdz mazināt klimata pārmaiņas (*LULUCF* regula³³) un pielāgoties tām (ES pielāgošanās stratēģija³⁴). Saskaņā ar ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām sniegtie *LULUCF* ziņojumi ir palīdzējuši būtiski kāpināt ES mežu potenciālu mazināt klimata pārmaiņas, jo tie ir uzlabojuši izpratni par saikni starp klimatu un mežiem un veicinājuši attiecīgu darbību iekļaušanu dalībvalstu politikas programmās. *LULUCF* regulā ir uzsvērtā mežu un koksnes nozīme emisiju samazināšanā un oglekļa sekvestrēšanā un tādējādi izvirzīts vēl viens arguments par labu ilgtspējīgai meža apsaimniekošanai. Attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām 25 dalībvalstīs ir ieviestas nacionālas vai nozariskas pielāgošanās stratēģijas; vairumā no tām meži ir prioritāte³⁵.

ES, cita starpā izmantojot KLP, Eiropas strukturālos un investīciju fondus, pētniecības un *LIFE* fondus, ir sniegusi būtisku finansiālu un institucionālu atbalstu meža ugunsgrēku un citu katastrofu apkarošanai. ES civilās aizsardzības mehānisms atbalsta meža ugunsgrēku profilaksi, izmantojot riska novērtējumus, apsaimniekošanas plānus, agrīnās brīdināšanas un trauksmes sistēmas un informētības uzlabošanu. Ārkārtas reaģēšanas koordinācijas centrs (*ERCC*) ar Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmas (*EFFIS*) atbalstu monitorē meža ugunsgrēku risku un biežumu, lai nodrošinātu saskaņotu un ātru reaģēšanu. Pēc nesējajiem

²⁹ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/forest/publications/pdf/sfcci-report_en.pdf.

³⁰ Komisija līdz 2021. gada janvārim izstrādās darbības norādījumus.

³¹ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/focus-groups/sustainable-mobilisation-forest-biomass>.

³² COM(2018) 673.

³³ Regula (ES) 2018/841.

³⁴ COM(2013) 216.

³⁵ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

ārkārtas gadījumiem ir sagatavots priekšlikums par ES civilās aizsardzības mehānisma³⁶ stiprināšanu; tā mērķis ir uzlabot ES koordinētos ugunsgrēku apkarošanas līdzekļus un pievērst lielāku uzmanību profilaksei un sagatavotībai, lai tādā veidā veicinātu mijiedarbību starp pielāgošanos klimata pārmaiņām un civilo aizsardzību.

Papildu pieredze un apmaiņa ar labas prakses piemēriem klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās darbību plānošanas, īstenošanas, uzraudzības un to sinerģijas jomā sekmētu mežu ilgtermiņa noturību un nodrošinātu oglekļa uzglabāšanu tajos.

Mežu aizsardzība un ekosistēmas pakalpojumu veicināšana

Lai nodrošinātu mežu sniegtos ekosistēmas pakalpojumus un mežu devumu bioloģiskajā daudzveidībā, stratēģijā ir dota priekšroka profilaktiskām pieejām. Šajā saistībā uzsverts meža apsaimniekošanas plānu vai līdzvērtīgu instrumentu potenciāls preču un pakalpojumu līdzsvarotā nodrošināšanā. Stratēģijā dalībvalstis un Komisija tiek aicinātas īstenot ES Biotopu direktīvu, Putnu direktīvu un ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju un izstrādāt veidus, kā noteikt ekosistēmas pakalpojumu vērtību, un izmantot ES fondus mežu dabiskā kapitāla aizsardzībai.

Ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas, novērtēšanas un vērtības noteikšanas iniciatīvā (MAES)³⁷ ir panākts progress, tostarp īstenots izmēģinājuma projekts par mežiem un veikti darbi saistībā ar ES dabas kapitāla uzskaites sistēmu (DKUS)³⁸. ES finansējums arvien biežāk paredz iespējas atbalstīt meža ekosistēmas pakalpojumu sniegšanu. Ir pieejami ierobežoti pierādījumi par to, kā meža ilgtspējīga apsaimniekošana palīdz īstenot tādas rīcībpolitikas instrumentus kā ES Ūdens pamatdirektīva, tomēr ES atbalstīta pētniecība šajā jomā, t. i., ar ūdeni saistītu pakalpojumu sniegšanai veltīts projekts³⁹, varētu sagādāt lielāku skaidrību un palīdzēt rīcībpolitikas izstrādē un īstenošanā.

Ar jauno Augu veselības regulu⁴⁰ un regulu par invazīvām svešzemju sugām⁴¹ ir pastiprināti kaitīgo organismu kontroles instrumenti, tādējādi uzlabojot ES mežu un augu aizsardzību.

Komisija ir publicējusi *Norādījumu dokumentu par Natura 2000 un mežiem*⁴², kas ir ļoti dažādu ieinteresēto personu kopdarba rezultāts. Ir panākts progress bioloģiskās daudzveidības integrēšanā meža apsaimniekošanas plānos. Dalībvalstis un meža īpašnieki un

³⁶ "RescEU: jauna Eiropas sistēma reaģēšanai uz dabas katastrofām", plānots pieņemt 2018. gadā.

³⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm.

³⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/index_en.htm.

³⁹ http://www.cost.eu/COST_Actions/ca/CA15206.

⁴⁰ Regula (ES) 2016/2031.

⁴¹ Regula (ES) Nr. 1143/2014.

⁴² <https://ec.europa.eu/agriculture/forest/publications>.

apsaimniekotāji izmanto lauku attīstības programmu un *LIFE* finansējumu, lai izpildītu savas saistības, un dažās valstīs ir atbalstītas meža ģenētisko resursu aizsardzībai un veicināšanai veltītas iniciatīvas.

Neraugoties uz līdz šim veiktajām darbībām, ES bioloģiskās daudzveidības politikas īstenošana joprojām sagādā lielas grūtības. Ziņojumi par meža biotopu un sugu saglabāšanu neliecina par uzlabojumiem. Ir jāturpina pūliņi, lai pastiprinātu meža apsaimniekošanas plānu nozīmi bioloģiskās daudzveidības mērķrādītāju sasniegšanā un veicinātu ekosistēmas pakalpojumu sniegšanu. Jaunām atziņām šajā jomā vajadzētu rasties, kad būs pabeigts notiekošais darbs pie *MAES* un meža ekosistēmas pakalpojumu un to finansiālās vērtības uzskaites instrumentu un metožu izpēte.

Kādi ir mūsu meži un kā tie mainās?

Stratēģijas mērķis ir pilnveidot zināšanu bāzi, kas nepieciešama mežu un uz koksnes resursiem balstītās rūpniecības problēmu risināšanai; šajā nolūkā paredzēts uzlabot sadarbību un koordināciju tādas Eiropas Mežu informācijas sistēmas (*FISE*) izstrādē, kura kalpos par Eiropas mežu un mežsaimniecības datu un informācijas avotu, kas cieši saistīts ar citām datu un informācijas sistēmām, un harmonizēt datus ES līmenī.

Patlaban tiek izstrādāts *FISE* prototips. Dažas attiecīgās *FISE* veidojošās informācijas sistēmas darbojas un tiek atjauninātas, piemēram, *EFFIS* (par meža ugunsgrēkiem) un *FOREMATIS* (par meža reproduktīvo materiālu). Notiek meža datu harmonizēšana, lai cita starpā veicinātu tādus starptautiskos procesus kā datu vākšana *Forest Europe* ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas rādītājiem.

Lai ieviestu *FISE*, vēl ir jāveic būtisks darbs saistībā ar sistēmas izstrādi, datu vākšanu un harmonizēšanu un pašreizējo (piemēram, *EFFIS*, *Climate-ADAPT*⁴³) vai nākotnē iespējamo avotu (piemēram, *DIABOLO*, *MAES*) resursu integrēšanu.

Jauna un novatoriska mežsaimniecība un produkti ar pievienoto vērtību

Stratēģijā ir ierosināta vērīnīga pētniecības un inovācijas programma, kuras mērķis ir uzlabot nozares ilgtspēju un novatorisku produktu un procesu izstrādi, izmantojot programmu “Apvārsnis 2020”, EIP izejvielu jomā, EIP *AGRI*⁴⁴, *LZPPK*⁴⁵, meža pārvaldības struktūru un citus attiecīgus ES forumus, kā arī koordinējot un izplatot labo praksi.

⁴³ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about>.

⁴⁵ Lauksaimniecības zinātniskās pētniecības pastāvīgā komiteja (<https://scar-europe.org/>).

ES finansētā pētniecība kopš 2007. gada⁴⁶ uz koksnes resursiem balstīto rūpniecību ir atbalstījusi ar aptuveni 500 projektiem⁴⁷. Paredzams, ka programma “Apvārsnis 2020” pārsniegs kopsummu vairāk nekā 500 miljonu EUR apmērā, kas uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības pētniecībai tika iztērēti Septītajā pētniecības pamatprogrammā. To papildina inovācijas finansējums no ERAF, jo daudzi ES reģioni savās pārdomātas specializācijas stratēģijās ir izvēlējušās ar mežsaimniecību saistītas prioritātes. EIP *AGRI* un EIP izejvielu jomā sasaista mežsaimniecību ar attiecīgo pētniecību agromežsaimniecības, meža biomasas ilgtspējīgas mobilizēšanas, klimata pārmaiņu un vides problēmu novēršanas un vērtības veidošanas ķēžu jomā.

Septītās pētniecības pamatprogrammas atbalstītās shēmas *ERA-NET* programmas *FORESTERRA*, *SUMFOREST* un *WoodWisdom* ir atbalstījušas aptuveni 70 projektus (85 miljoni EUR) ar ES un valstu līdzekļiem. Pašreiz noritošajā *ERA-NET* programmā *ForestValue*⁴⁸, ko finansē “Apvārsnis 2020” un kas veicina pāreju uz biobāzētu ekonomiku, piedalās 17 valstis, un tā ir piesaistījusi nacionālo un ES finansējumu 20 miljonu EUR apmērā. LZPPK Stratēģiskā darba grupa meža pētniecības un inovācijas jautājumos⁴⁹ ir veicinājusi koordināciju un izpēti par ES finansētās pētniecības darbības jomu un iznākumiem un citu forumu informēšanas pasākumus.

Skaidrāka projektu rezultātu izplatīšanas sistēma palīdzētu noteikt pētniecības programmas un attiecības starp pētniecību un EIP. Aktīva inovāciju kapitalizācija vērtības veidošanas ķēdē palīdzētu uzlabot uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības konkurētspēju. Programma “Apvārsnis 2020” aicina īstenot tādus projektus, kuri izmanto pabeigto projektu rezultātus, bet šādos pasākumos vēl nav gūti praktiski iznākumi.

Sadarbība ar mērķi saskanīgi apsaimniekot mežus un labāk izprast tajos notiekošo

Lai līdzsvarotu dažādus nozares politikas mērķus un pieejas, ir vajadzīga koordinācija, sadarbība un komunikācija. Stratēģijas mērķis ir uzlabot pārvaldību un komunikāciju, jo īpaši ar Pastāvīgās mežsaimniecības komitejas (*SFC*), Pilsoniskā dialoga grupas mežsaimniecības un korķa jautājumos (*CDG-FC*) un Uz koksnes resursiem balstītu rūpniecības nozaru un ar nozari saistītu jautājumu ekspertu grupas (*F-BI EG*) palīdzību.

⁴⁶ https://scar-europe.org/images/FOREST/Documents/SWG_forestry_study-v2.pdf.

⁴⁷ ES *CORDIS* un *ERA-NET* datubāzēs (2018. gada oktobrī) ir 273 Septītās pētniecības pamatprogrammas ietvaros finansēti projekti (aptuveni 514 miljoni EUR) un 214 programmas “Apvārsnis 2020” projekti (aptuveni 388 miljoni EUR).

⁴⁸ <https://forestvalue.org/>.

⁴⁹ LZPPK stratēģiskā darba grupa meža jautājumos veicina starpvalstu pētniecību un sadarbību pielāgošanās klimata pārmaiņām un to mazināšanas, nozares konkurētspējas un ekosistēmas pakalpojumu sniegšanas jomā.

SFC aizvien ir galvenais forums diskusijām par ES mežiem un ar mežu saistītiem jautājumiem, un stratēģijas īstenošanu. Tās informatīvās un debašu sesijas par visām attiecīgajām ES politikas iniciatīvām notiek saskaņā ar gada darba programmām, kuras ir balstītas uz Meža daudzgadu plānu un saskanīgas ar to. *SFC* ir sniegusi atzinumus⁵⁰ un sagatavojusi ziņojumus⁵³, kuri nodoti attiecīgajiem politikas veidotājiem. *SFC* dalībvalstis dalās savā pieredzē, iniciatīvās, zināšanās un ieteikumos. *SFC* ik pa laikam tiekas ar ieinteresētajām personām (*CDG-FC*) un nozares ekspertu grupām (piemēram, bioloģiskās daudzveidības jautājumos).

Pilsoniskā dialoga grupa mežsaimniecības un korķa jautājumos tiekas divreiz gadā, un tai ir novērotājas statuss *SFC*. Tā ir pieņēmusi rezolūcijas, kurās izklāstīts ieinteresēto personu kopīgais redzējums tādos jautājumos kā ES Kokmateriālu regula (ESKR) un mežsaimniecības nozīme KLP.

*F-BI EG*⁵¹ darbojas kopš 2014. gada, un lielāko uzmanību tā līdz šim pievērsusi tirdzniecības jautājumiem, jo īpaši ar kaimiņvalstīm, ESKR pārskatīšanai un biomasas izmantošanai pēc kaskādes principa.

Plāns izveidot Eiropas Mežu biroju tīklu vēl nav īstenots. Tomēr Eiropas valstu meža inventarizācijas tīkla (*ENFIN*) un vairāku ES atbalstītu pētniecības darbību⁵² ietvaros notiek darbs ar mērķi nodrošināt, ka Eiropā ir harmonizētāka informācija par mežiem.

Rezultāti, kas gūti Eiroparometra 2015. gada aptaujā par to, kā sabiedrība uztver meža sagādātos labumus⁵³, liecina par to, ka ir vajadzīga labāka komunikācija par ilgtspējīgi apsaimniekotu mežu nozīmi. ES Meža komunikācijas stratēģijā⁵⁴ paredzētā pieeja nodrošina labu pamatu pārdomām par to, kā apmierināt šīs vajadzības.

Meži pasaules skatījumā

Stratēģijas mērķis ir stiprināt ES lomu pasaules mēroga centienos veicināt ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu un mazināt atmežošanu, nodrošinot ES un dalībvalstu rīcībpolitiku un saistību konsekvenci. Veicot savas ārējās un sadarbības darbības, ES starptautiskos forumos popularizē mežu nozīmi ilgtspējīgā attīstībā un cīnās pret atmežošanu un meža degradāciju.

ES un dalībvalstis ir pieņēmušas kopīgu nostāju nolūkā popularizēt ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu Eiropas (*FOREST EUROPE*) un starptautiskos ar mežu saistītos forumos

⁵⁰ https://ec.europa.eu/agriculture/forest/standing-committee/opinions_en.

⁵¹ *F-BI EG* apvieno nozares pārstāvjus, dalībvalstis un citas nozares ieinteresētās personas.

⁵² Tostarp, piemēram, *DIABOLO*, divas *COST* darbības un pastāvīgais līgums ar Eiropas Meža datu centru.

⁵³ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/69759>.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/fore/publi/communication-strategy_en.pdf.

(piemēram, *UNFF, FAO, ITTO*) un citos starptautiskos procesos (piemēram, saistībā ar ANO Konvenciju par bioloģisko daudzveidību), tostarp attiecībā uz programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķiem, jo īpaši īstenojot Apvienoto Nāciju Organizācijas Stratēģisko plānu attiecībā uz mežiem 2017.–2030. gadam⁵⁵. Konferencē *FOREST EUROPE*⁵⁶ ES izskata iespējas noslēgt juridiski saistošu Eiropas nolīgumu par mežiem, kas ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas koncepciju iestrādātu tiesību aktos, sākotnēji aptverot 25 % pasaules mežu.

ES *FLEGT* rīcības plāns ir relevanta, novatoriska atbilde uz nelikumīgas mežizstrādes problēmu, un tā īstenošana ir būtiski uzlabojusi meža apsaimniekošanu⁵⁷ partnervalstīs. ES un kokmateriālu ražotājvalstu brīvprātīgo partnerības nolīgumu skaits pakāpeniski palielinās⁵⁸. Pirmā *FLEGT* licenču izdošanas shēma (Indonēzijā) sāka darboties 2016. gadā. ESKR⁵⁹ pārskatīšana apstiprināja ne tikai tās iespējas apkarot nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistīto tirdzniecību, bet arī nepieciešamību uzlabot tās vienādu un rezultatīvu piemērošanu. Tās īstenošanā 2015.–2017. gadā bija vērojami būtiski uzlabojumi. Turklāt pētījums par ES patēriņa ietekmi uz atmežošanu un meža degradāciju sniedza lielāku skaidrību par šo sarežģīto problēmu⁶⁰. Patlaban Komisija apsver jaunu iniciatīvu nolūkā pastiprināt ES rīcību atmežošanas novēršanai.

ES attīstības politika veicina ar mežu saistītas darbības pasaules mērogā, kā norādīts Starptautiskās sadarbības un attīstības stratēģiskajā plānā 2016.–2020. gadam, un atbalsta iekļaujošas zaļās ekonomikas sadarbības pasākumus⁶¹. Daudzi projekti liecina par tieši vai ar vairāku starptautisku līdzekļu devēju starpniecību sniegta ES un dalībvalstu atbalsta nozīmi ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas popularizēšanā pasaules mērogā. ES atbalsta arī jaunattīstības valstis *REDD+* nacionālajos plānos un ar iniciatīvām, kuras veicina piegādes ķēdes bez atmežošanas. ES cenšas arī divpusējos tirdzniecības nolīgumos iekļaut noteikumus par ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas popularizēšanu un apņemšanos apkarot nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistīto tirdzniecību.

ES finansējums mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai

Lai veicinātu stratēģijas mērķu un prioritāšu īstenošanu, Komisija ir salāgojusi dažādas ES finansējuma plūsmas. KLP ir galvenais meža nozares finansējuma avots (publiskie izdevumi

⁵⁵ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/184/62/PDF/N1718462.pdf?OpenElement>.

⁵⁶ Ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā (<https://foresteurope.org/>).

⁵⁷ SWD(2016) 275.

⁵⁸ Ir noslēgti seši brīvprātīgi partnerības nolīgumi, bet par deviņiem notiek sarunas (<http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>).

⁵⁹ COM(2016) 74 final.

⁶⁰ http://ec.europa.eu/environment/forests/studies_EUaction_deforestation_palm_oil.htm.

⁶¹ <https://europa.eu/capacity4dev/file/80634/download?token=-ZXMS3Cz>.

8,2 miljardu EUR apmērā), un tas ir saskanīgs un veido sinerģiju ar citiem ESI fondiem⁶², *LIFE* un ES pētniecības pamatprogrammu.

ES fondiem noteiktā klimata prioritāte nodrošina būtiskus mērķtiecīgus stimulus pastiprināt ar mežiem saistītus klimata pasākumus. Tomēr finansēšanas iespējas mežu aizsardzībai un ekosistēmas pakalpojumu veicināšanai nav pilnībā izmantotas.

Kopējais ES finansējums pētniecībai un inovācijai uz koksnes resursiem balstītā rūpniecībā ir būtiski palielinājies (2013.–2017. gadā 249 projekti saņēma 615 miljonus EUR)⁶³, tādā veidā atbalstot inovāciju un veicinot izaugsmi un darbvietu radīšanu.

Attīstības sadarbības ietvaros ES 235 miljonus EUR ir atvēlējusi 2014.–2020. gada periodam, lai galvenokārt ar Eiropas Attīstības fonda starpniecību veicinātu *FLEGT* un *REDD+* darbības, ko papildina specifiskas valstu un reģionu sadarbības programmas, kurās galvenā uzmanība ir pievērsta pārvaldības uzlabošanai un mežu saglabāšanas veicināšanai.

Secinājumi: progress 2020. gadam izvirzīto mērķu sasniegšanā

2020. gadam izvirzīto mērķu sasniegšanā ir panākts būtisks progress. Kopš stratēģijas pieņemšanas tā ir faktiski ievirzījusi ES rīcību atbilstoši saviem principiem un mērķiem, uzlabojot koordināciju visās ES rīcībpolitikās, kas saistītas ar mežiem un uz koksnes resursiem balstītu rūpniecību, veicinot saskaņotu pieeju iekšpolitikā un starptautiskajā politikā un ļaujot ES un dalībvalstīm būt pasaulē galvenajiem ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas aizstāvjiem.

Īstenojot darbības astoņās stratēģijas prioritārajās jomās un stratēģiskajos virzienos, ir panākts būtisks progress. Dalībvalstis ir atzinušas, ka stratēģija ietekmē to rīcībpolitikas un darbības, arī vietējā līmenī⁶⁴.

Stratēģija ir derīgs politikas instruments, kas ļauj ES un dalībvalstīm pievērsties daudzām mežu problēmām un funkcijām apstākļos, kad jaunie politikas mērķi un sabiedrības prioritātes arvien uzstājīgāk prasa vienlaikus sasniegt vairākus mērķus, kas nereti šķiet savstarpēji pretrunīgi. Sabiedrības arvien augstākās prasības attiecībā uz mežiem, pieaugoša noslodze un klimatiskie stresa faktori var likt visiem attiecīgajiem aktoriem ieguldīt papildu pūliņus un apņemties pastiprināt koordināciju, sadarbību un ekspertu iesaisti, arī starp nozarēm un starp Komisiju, dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām.

---

⁶² Piemēram, gandrīz 8 miljardus EUR dalībvalstis ir atvēlējušas 5. tematiskajam mērķim “Pielāgošanās klimata pārmaiņām, riska novēršana un pārvaldība”, lai novērstu vairākus riskus, tostarp meža ugunsgrēkus.

⁶³ Uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības tehnoloģiju platformas dati.

⁶⁴ Reģionu komitejas ziņojums “*Sustainable forest management in regions*”, 2018.

Atlikušajā īstenošanas periodā pienācīga uzmanība jāpievērš jaunajām politikas vēsmām, tostarp jānodrošina mežu devums klimata un enerģētikas regulējumā, jo īpaši jauno *LULUCF* un atjaunojamo energoresursu tiesību aktu īstenošanā, vienlaikus pievēršoties mežu pielāgošanai klimata pārmaiņām, lai izpildītu ES saistības saskaņā ar Parīzes nolīgumu. Stratēģija un tās prioritātes ir piemērotas tam, lai uzsvērtu mežu un saistīto ES rīcībpolitiku nozīmi 2030. gada programmas īstenošanā ES un pasaules mērogā, jo īpaši īstenojot Apvienoto Nāciju Organizācijas Stratēģisko plānu attiecībā uz mežiem 2017.–2030. gadam.

Stratēģijas turpmāka īstenošana ar ES budžeta atbalstu sekmēs to, ka ES meži, kuri klāj 40 % teritorijas, faktiski veicina teritoriālo līdzsvaru, izaugsmi un darbvietu veidošanu lauku un pilsētu teritorijās un ka uz koksnes resursiem balstītā rūpniecība saglabā konkurētspēju un bioekonomika attīstās, un vienlaikus tiek aizsargāta bioloģiskā daudzveidība un nodrošināta ekosistēmas pakalpojumu sniegšana. Lai atbalstītu šos mērķus, ir ļoti svarīgi sniegt informāciju par to, cik vērtīgi un svarīgi sabiedrībai ir labi apsaimniekoti meži, un tādā veidā nodrošināt spēcīgu sabiedrības atbalstu ilgtermiņam meža apsaimniekošanai.